

• ASTERO GAIA •

Estoniako errusiarrak

Andrei, Sobiet
soldaduaeren estatua
polemikoaren
aurrean.

Estatua bat, bi estatu

Estoniako errusiarren integrazio prozesua ez da bere garairik onenak bizitzen ari. Gobernuak beren nortasunaren sinbolo zen estatua lekuz aldatzea erabaki izanak ez du lagundu, ezta herritarrek gau batez hiriaren kontrola hartu eta bertako dendak suntsitu eta lapurtu izanak ere. Hala ere, oroigarriarekin gertatua errusiarren integrazio ezaren azken adierazlea baino ez da, askorentzat.

Testua eta argazkiak:

LANDER ARBELAITZ

“**EXISTI!**” garrasika haserre dabilta milaka pertsona Estoniako hiriburuko plaza batean. Bertako errusiarrak dira. Poliziak neurriak hartu dituela dirudi, baina ez da hala. Ikusmina zegoen ea zenbat jende bilduko ote zen kontzentrazioan, baina gutxiak espero zuen hainbeste izatea bertan batutakoak. Are gutxiagok apirilaren 25eko gau hartakoak, herrialdea subirano denetik gertaturiko istilurik larrienak izango zirela. Pertsona bat hil zen labankada baten ondorioz. Historiak erakutsi izan du lider sinboliko bat gai dela milaka pertsona bere inguruan biltzeko, baina lider bihurtu diren sinboloak ere atzean ez direla gertzen ikusi genuen Estonian. Sobiet aroan eraikitako soldadu baten estatua lekuz aldatzea eraba-

ki zuen Gobernuak, eta Estoniako errusiar askok iraintzat hartu zuten. Hala ere, estatuarekin gertatuak errusiarren integrazio zailtasunak besterik ez ditu azpimarratu.

Regina ilehoria bere amarekin bizi da Tallinngo pisu batean. Andrei beltzaranak ere Estoniako hiriburua du bizitoki. Biek 24na urte dituzte. Bata arkitektura ikasten ari da eta bestea enpresaritzako master bat. Estoniera da Reginaren hizkuntza; Andreik berriz, ama errusiarra duenez, ama hizkuntza errusiera du. Biek diote estoniarrek direla, Andreik ordea, ez du hiritartasunik eta udal-hauteskundeetan baino ezin dezake bozka. Bietako inor ez dago gustura Sobietar Estatuaren aferan gobernuak izan duen jarrera-

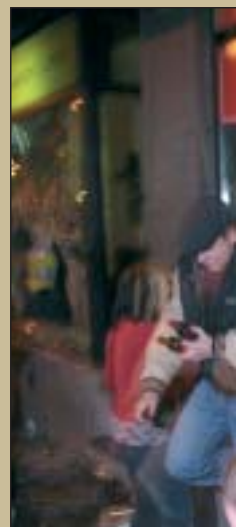
Espero ez zen gau baten kronika

“faxistak” bezalako oihuak behin baino gehiagotan entzun ziren Ansip lehen ministroaren eta poliziaren aurka. Honez gain, kontzentrazio baketsua izan behar zuena zapuzten joan zen geroz eta gazte gehiago poliziari harriak eta beirazko botilak botatzen hasi zirenean. Giroa gaiztotzen hasi izanak hainbat pertsona haserretu zituen, batez ere, modu baketsuan protesta egin nahi zutenak, eta horrek manifestarien arteko ika-mikak ekarri zituen.

Hiru orduz, leher egiteko zorian egon zen dena. Tentsio handia nabari zen bai manifestarien eta bai polizien adierazpenetan. Poliziarren jarreraren garbi ikusten zen ez erantzuteko aginduak zituztela. Hala ere, hiru orduz etengabe botilak eta harriak jaso ondoren, polizia-gizon eta manifestari baten arteko enfrentamenduak plaza hustutzea ekarri zuen. Jendeak gogor erantzun zion poliziaren jarrerari: plazako auto bat hankaz gora jarri zuten eta etxebizitzetako leihoetara harriak jaurtitzen hasi ziren. Poliziak su-itzalgailuak erabili zituen jendea atzera botatzeko. Manifestariak ondoko kalean bildu ziren eta 20 minutuz agenteak harrika hartu ostean, egoeraren kontrola galdu zuen poliziak. Trafikoa moztu, dendetako erakusleihoak hautsi eta denda horietako gauzak erretzen hasi ziren manifestariak. Lapurtu zuten lehen denda alkohol saltokia izateak manifestarien barneko sua bititu besterik ez zuen egin, eta horrek eragina izan zuen hurrengo orduetan.

Kaleko hotza, bildutako gazteen berotasunarekin nahastu zen. Albistea berehala zabaldu zen eta kaleko isiltasun orokorra, tropelaren “Errusia, Errusia!” bezalako oihuek hausten zuten. Poliziak guztiz galdua zuen kontrola eta hiru orduz hiriko dendak suntsitzen eta lapurtzen aritu zen mila bat pertsonak osatutako taldea. Hurrengo goizean altzari denda bateko langileak negarrez esan zigunez, 200.000 eurotik gorako galerak izan zituzten denda bakar batean, “ez zuten gauza asko lapurtu, soilik bertakoa hautsi eta erre”. Hasiera batean denden aurka egitea haserrea erakusteko modu bat izan bazen, etxera eskuak beteta joateko mauka izaten amaitu zuen. Horren erakusgarri izan daiteke bost erakusleho zituen liburu denda baten leihoak ukitu gabe egotea eta ondoko Hugo Boss arropa dendakoak mila zatitan lurrean barreiatuta; edo lehenik

Aurreko astean zabaldutako zurrumurruek ziotena egi bihurtu zen apirilaren 25ean. Tallinngo hiria Sobiet soldaduen estatuaren gainean karpa zuri bat zuela esnatu zen, goizaldeko 6:00etan jarria. Ansip jaunak zuzentzen duen gobernuak bazekien Errusiako Estatu mehatxuka izateaz gain –kentzen bazuten hezur-haragizko soldaduak bidaliko zituztela 24 ordu bertan egon zitezen, adibidez–, Estoniako errusiarrak eta are gehiago, estoniarren %60a estatua lekuz aldatzearen aurka zituela. “Akats politiko handia” izan da zenbait adituren ustetan, baina hauteskunde aurretik hitza emana zuen kendu egingo zutela. Hala, krabelinak eskuetan jendea karparen parean biltzen joan zen poliki-poliki.

Eguerdi partean ehun pertsona inguru zeuden bilduta, bazuk karparen inguruko hesietan arrosak jarri nahian. Polizien bi lerrok babes-ten zuten hesia eta giroa lasaia zen. “Herrialde garden” bateko biztanleak direla diote harro estoniarrek, horren adibide izan daiteke poliziek izen-abizenak daramatzatela soinean josiak. Orduak pasa ahala, jende kopurua eta tentsioa handitzen joan ziren. 19:00etatik aurrera, plaza eta inguruko kaleak lepo beteta geratu ziren. “Damua” edo

rekin, eta ez bata eta ez besteak ez dute errusiaren parte handi batek egindako txikizioa begi onez ikusten.

Errusiarren integrazio falta hiruki bat bezala ikus daiteke. Alde batean ezberdintasun ekonomikoak daude: errusiarren artean langabezia tasa bikoitza da gainerako estoniarrekin alderatuta. Bigarren hegalean, hiritartasun eza: errusiarren %40 inguruk ez du inongo hiritartasunik. Eta azpian, estoniar hizkuntzarekin dituzten arazoak: Estonian bizi diren errusiarren erdiak ikasi du estonieraz. Hala ere, hirukia biribil bihurtu daiteke hiru aldeek etengabe elkarrengana eragina izaten baitute, eta arazo bat bestearen ondorio izaten amaitu. Duela bi hilabete inguru gertatutako lis-karrekin, izebergaren puntan besterik ez dira zentratu hedabiderik gehienak.

Historia desadostasun iturri

“Estonian gertatua ulertzeko, Estonia bera ulertu beharra dago”, dio Reginak. “Okupazioek, immi-

grazioak eta independentzia lortzeko borroka bustitako herria da gurea”. Beste herrialde baten menpe egon izan denak ez du askotan anaia handiaren ikuspuntua partekatzen, ez historia interpretatzeko orduan behintzat. Estonia eta Errusiaren kasua ere antzekoa da. ‘Okupazio’ hitza da korapiloa loturik mantentzen duena. Errusiarren hitzetan, Estonia “bere borondatez” igaro zen Sobiet Batasuneko parte izatera, eta estoniarren bertsioan aldiz, Sobiet Batasunak okupatu zituen.

Estoniari askotan aurpegiatu izan zaio naziek Sobiet Batasunari eraso egin ziotenean, bertako askok –ez denek– nazien tropekin bat egin zutela. Hala ere, argazki osoago bat izateko, aurreko bi urteetan Armada Gorriak 10.000 pertsonatik gora fusilatu eta beste milaka Sibiariako *gulag*-etara (Sobietar langileen gunek) bidali zituztela aipatu behar da. Azken hauetatik erdia baino gutxiago itzuli ziren bizirik. Orduko samina gogoan, milaka pertsonak Sobiet tropak Estoniatik ahalik eta urrunen mantentzeari

prezioa begiratu eta zapata pare ezberdinen artetik aukeraketa egitea jendeak.

Hurrengo gauean ere izan ziren istiluak, Estonia ekialdetik errusiarrez betetako autobusak etorri ziren Tallinera. Mundu osoko hedabide garrantzitsuenetako kazetariak ere hurbildu ziren, gertakari gose. Oraingo honetan, poliziak gogor jokatzeko agindua zuen eta hori kaleko giroan nabaritu zen. Ura jaurtitzeko kamioiak zituzten eta atxilotuak ugari izan ziren. Estoniako poliziarren arabera, errusiar enbaxadak orduko bost euro eskaini zizkien gazteei, istiluak sortzeagatik. Azkenean, bi gauetako liskarren ondorioa lazgarria izan zen: gazte bat labankadaz hila, ia 1.000 atxilotu, 156 zauritu, milaka euroko galera eta atzerapauso handia integrazio prozesuan.

eman zioten lehentasuna, nahiz eta gero ikusi Alemania naziak ere ez zuela Estoniaren subiranotasuna onartuko. Azkenean, Aliatuek II. Mundu Gerra irabazi zuten eta Estonia berriz ere Sobiet Batasunaren parte izatera igaro zen. Gudaren ondorioak argiak izan ziren gizartean: Estoniako biztanleria bosten bat jaitsi zen eta bigarren sobiet aroan ere "Sobietarrekin desleial" izatea egotzita fusilamenduek jarraitu egin zuten. Mende erdi iraun zuen bigarren aro horretan ia milioi erdi bat pertsona joan ziren Estoniako fabriketara lan egitera, gehienak Errusiatik. Azkenean, 1991n Estoniak independentzia aldarrikatu zuenean, hiru biztanletik bat errusiarra zen.

Eusko Jaurlaritzak baimendutako publizitatea, 07/04/05, egokierazko-zerbitzuetarakin.

ILUSIO Kreditua EUSKADIKO KUTXA

Ez utzi erdizka zure ilusioak

Kotxea aldatu, zure etxea jantzi... Zure asmoa edozein izanik ere, bete ezazu gure Ilusioen Sailean.

KREDITU ILUSIOA ESKAINTZA

Epea	Interes nominala	%5,96 U.T.B.
1 urte:	%3,93	
3 urte:	%5,13	
5 urte:	%5,39	
7 urte:	%5,50	

Irteiera-komisioa: %1
 Komisioa aldez aurretik amortizatzeagatik: %0
 Komisioa aldez aurretik kitatzeagatik: %0
 Guboienerako zenbatekoa: 9.000€

Eskaintza hori lortzeko ezinbestekoa da Nomina helbideratzea eta Euskadiko Kutxaren bitzitza-aseguru bat kontratatuta edukitzea, eta bere Aurrezpen, Aurreikuspen edo Pentsio Planetako beste produktuaren bat.

07-05-21etik aurrera egindako eragiketarako eskaintza, 10 milioi eurora iritsi arte.
Berriro finantzatzeko eragiketarak aldez batera utzita.

Raivo Vetik

“Gertatutakoak errusiarrak mobilizatuko ditu, lotura sendoa aurkituko dute”

Gizon serioa da Raivo Vetik. Tallinngo Unibertsitateko Nazioarteko eta Gizarte Institutuko zuzendaria da eta Estoniako errusiarren integrazio-ari buruzko zenbait liburu idatzi ditu. Tallinngo portu osoa ikusgai duen bulogo argitsuan hartu gaitu eta pil-pilean dauden gaiak jorratu ditugu.

Zer garrantzi du hezkuntzak gutxiengo bat integratzeko?

2000. urtean Estoniako integrazio programan hezkuntza puntu garrantzitsuenetakoa zen. Integrazioa belaunaldi gazteenei zuzendua dago eta gazteak hezkuntza sistemako parte dira. Hala ere, badira beste ikuspegi batzuk, sozio-ekonomikoa, politikoa...

Zein da zure iritzia azken 16 urteetako Estoniaren hezkuntza politikaz?

16 urte denbora-tarte luzea da. Alde txar eta onak daude. Sobiet Aroan bi hezkuntza sistema zeuden, errusiarra eta estoniarra, programa ezberdinekin. Independentzia aldarrikatu genuenetik, arazorik handiena sistema bateratzea izan da. Nahiz eta hizkuntza ezberdinetan ikasteko aukera izan, ideologikoki bera da. Orain, sistema berrira trantsizioa hasiko da, pausoka, eta sei urtetan errusiar eskoletako curriculumaren %60a estonieraz izango da. Orain arte dena errusieraz zuten, Estoniar hizkuntza izan ezik, baina sistema ez da estoniar hizkuntza irakasteko gai izan.

Asimilazio prozesuaz kexatu dira errusiarrak.

Kexu nahiko komuna da hori immigrazioa jasandako herrialdetan. Pentsaera nazionalista duten estoniarrentzat, orain arteko politika ahula zen, traizio bat. Gogorragoa izateko eskatzen zuten. Bestalde, errusiarrek diote dagoeneko gogorregia dela. Honela ikusita, Estoniako Gobernuaren politika bi jarrera hauen arteko konpromisoetan oinarritua izan dela esango nuke. Integrazioa estatu baten barruan arazo asko sortzen dituen prozesua da, ezinezkoa da alde guztiak pozik uztea.

Amnesty International erakundeak dio errusiarrak ez direla lehen mailako biztanle bezala hartzen.

Errusiar askok diote ez direla bidez tratatuak eta beren akusazioetako bat da ezin dutela errusiar hizkuntza nahi duten guztietan erabili. Estoniar legeen arabera, estatu hizkuntza bakarra dago eta talde ezberdinek ezberdin begiratzen diote lege honi. Estoniarrek uste dute justifikatua dagoela Estonian estoniera izatea estatu hizkuntza, eta errusiarrek ez dute hala uste. Azken finean, gauza berari nola begiratzeko zaion da kontua.

Orokortu badaiteke, zein da errusiarren jarrera estoniar hizkuntzarekiko?

Hezkuntza erreformak jomugan

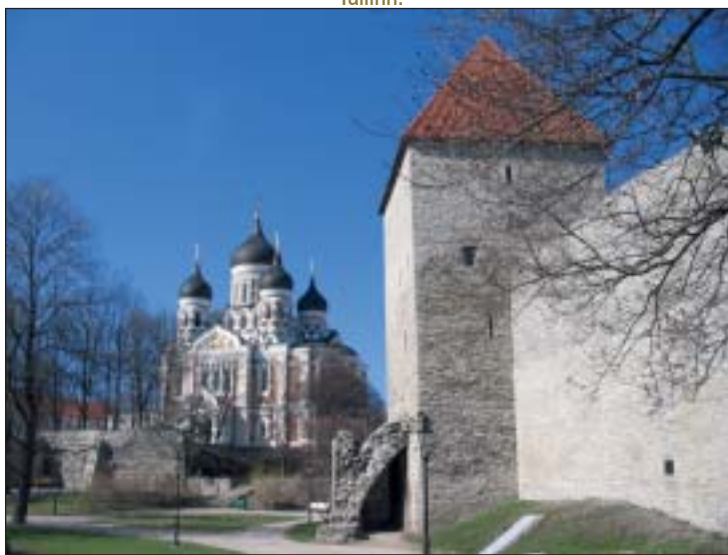
Estoniera, bere milioi eta erdi hiztunekin, Europako estatu hizkuntzarik txikienetakoa da. 50 urtez Sobiet Batasuneko parte izan ondoren, hizkuntzaren normalizazioa izan zen gobernu berriaren lehen helburuetakoa eta estoniera estatu hizkuntza ofizial bakar izendatu zuen. Hala ere, sobiet aroan estoniarrek errusiera ikastera behartzen zituztenez, errusiarren gehiengoak ez zuen bertako mintzaira ikasi. 1989an, independentzia lortu aurreko urteetan egindako inkesta baten arabera, etorkinen %14ak ikasi zuen estoniera. Egun eskola guztietan irakasten da estoniera eta gutxi gorabehera bertako errusiarren erdiak hitz egiten du hizkuntza. Estatistikek interpretazio ezberdinak ekartzen dituzte, batzuen ustez pozgarria

da zenbakia gora doala ikustea, baina beste batzuek beren hizkuntzarekiko errusiarren mespretxuzko jarrera ikusten dute.

Egungo errusiar eskoletan dena errusieraz irakasten dute astean bi ordu izan ezik, eta eskola amaitu ondoren estoniar hizkuntza erabiltzeko gai ez diren gazte ugari dago oraindik. Hori konpondu asmoz, Hezkuntza Ministerioak erreforma bat indarrean jarriko du datorren irailetik aurrera eta errusiar eskoletan pausoka-pausoka

estonierazko irakasgai gehiago sartuko dituzte, %60 izatera heldu arte. Erreformatik kritika gogorak jaso ditu errusiar sektoretik. Andrei gaztea estonieraz hitz egiteko gai da, “bai azterketa bat gainditzeko moduan behintzat”. Oso haserre mintzatu da erreformaren aurka. “Irakasgai gehiago estonieraz jarrita ez dugu

Tallinn.

Hizkuntzaren jakintza behintzat asko igo da. 1989ko inkesta baten arabera, independentzia lortu aurreko urtean, errusiarren %14ak esan zuen estonieraz hitz egiteko gai zela, eta orain gutxi egindako inkestek diote ia erdia dela gauza. Belaunaldien arteko ezberdintasuna handia da eta banaketa geografikoa ere egin daiteke: ipar-ekialdean gehienak errusiarrek dira eta ez dago estoniar girorik, ezin dute estoniar hizkuntza erabili.

Zer nolako arazoa da Estoniarentzat bertako biztanleen %20-25ak hiritartasunik ez izatea?

Oso handia da, Europar Batasuneko hiritartasunik gabeko populaziorik handiena dugu. Arazo ezberdinak sortzen ditu, estatuaren eta biztanleen arteko erlazioan adibidez. Hiritartasunarekin, eskubide eta betebeharrak batzuk izaten dira eta dena arautua dago, eta ez bada hala, arazoak etortzen dira. Ikuspuntu subjektibotik ere, herrialdearen parte ez zarela pentsa dezakezu, eta hori ez da integrazioarako batere lagungarria.

Nondik dator arazoa?

90eko hamarkadan hartutako hiritartasun politika, aurreko Estoniar errepublikako hiritartasun politika bera da, 1940koa. Urte hartan okupatu zuten Estonia eta lege berriaren arabera, 1940an hiritartasuna zutenei eta beren ondorengoei bakarrik eman zitzaizkien hau. Baina kontua da garai haietan Estonia etnikoki oso homogeneoa zela (%97 inguru estoniarrek) eta II. Mundu Gerraren ostean, errusiar asko etorri zirela, ia populazioaren %40 izateraino. Mundu Gerra baino lehen 26.000 errusiar zeuden, eta 1990ean 600.000. Lege berriaren arabera, ezin zuten hiritartasuna automatikoki lortu naturalizazio prozesu batetik igaro gabe. Estoniar hizkuntza jakitea eskatu zitzaizkien, baina gehiengoak lehenagotik ez zuen ikasi, sobiet aroan ez zutelako zertan egin. Hizkuntza ez zekitenek ezin izan zuten estoniar hiritartasuna lortu, beraz errusiarra izan edo ezer gabe bizitzea aukeratu behar izan zuten.

Eta zer nolako egoera dago Lituania eta Letonian?

Letonian arazo berdintsua dutela esango nuke, baina orain isilik dago. Duela hiru bat urte arazo handiak izan ziren, hezkuntza erreforma hasi zutenean. Lituanian ezberdina da egoera, honek 90eko hamarkadan hiritartasuna denei ematea erabaki baitzuen. %15 ziren errusiarrek, eta orain gutxiago. Ez zen kultura nazionalarentzat arazo. Letonia eta Estonian kopuru askoz handiagoak ziren eta jende askok kultura nazional eta hizkuntzaren normalizaziorako mehatxu bezala hartu zituen.

Nola eragingo du Sobietar Soldaduaren leku aldatzeak?

Integrazioan atzerapauso handia izango da, akats politiko handia. Ezin dugu historia aldatu eta orain, joko politikoaren zati bihurtu da, partidu batek baino gehiagok kendu egingo zuela hitz eman zuelako eta zaila da atzera egitea. Honek errusiarrek mobilizatu egingo ditu, orain arte oso zatituak zeuden, parlamentuan sartzera ere ez dute lortu, partidu txiki asko direlako. Orain oso lotura sendoa aurkituko dute.

Etorkizunean zer egin daiteke bi aldeek integrazioa bultzatzeko?

Estoniako Gobernua integrazio programa berriz prestatzen ibili da, eta ni neu ere oso erakarria sentitu naiz programa honetan nire ekarpenak egiteko. Arazoa da asko hitz egiten dela eta gutxi egin. Gainera, integrazioa hain gauza handia da, ezin dela talde txiki askoren esku utzi. Egunerokotasun batean barneratu behar da, ministerioren baten esku, eta ez proiektu txiki askoren baitan.

Eta errusiarrei zer edo zer eska al dakieke?

Estonia honezkero 16 urtez existitu da, eta oraindik hizkuntza ikasi nahi ez duten pertsona kopurua handia da oso. Konturatu behar luke, lan merkatuan, hezkuntzan... arrakastatsu izan nahi badute, jakitzea beharrezko dutela, eta nolabait esateko, gizartearen aktiboago izan behar dutela.

hizkuntza hobeto ikasiko, irakasleak dira arazoa, ez dira ongi irakasteko gai”, kexatu da. Hezkuntza Ministerioko ordezkari Tatjana Kiilo jatorri errusiarreko estoniarra da. Berak aldaketa oso onuragarri jotzen du eta ziurtatu du helburua ez dela errusiarren asimilazioa. “Ez goaz nortasun zeinuak aldatzera, gure helburua haur guztiei lan merkatuan eta hezkuntzan aukera berak eskain-

tzea da, eta horretarako bi hizkuntzak erabiltzeko gai izatea beharrezkoa da”.

Hizkuntza eta ekonomiaren talka

Hiriburuko eraikin dirdiratsu garaietatik urrutira ikusten dira etxe bloke gris handiz osatutako auzune zabalak. Komunismo garaian eraiki zituzten kanpotik etorritako langileak hartzeko.

ZIO

- ZIENTZIA
- IRAKURLE
- ORORENTZAT

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak duela hiru urte abian jarritako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Ororentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren babesarekin duela bost urte abian jarritako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Ororentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren babesarekin duela bost urte abian jarritako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Ororentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren babesarekin duela bost urte abian jarritako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Ororentzat).

SACKS, JACOB, GUEDI, PALLOS, LENTIAN

gure artean euskaraz

BFA DFB

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak

Bere garaian herrialdeko eraikuntzarik aurreratuena izan ziren. Ez da gaur egungo kasua. “Etxe bloke erraldoi horiek eraiki zituztenean, bertan bizi zen jendea dirurik gehien zuena zen, eta estoniar ‘normalak’ ezin zezakeen bertan bizitzeko luxua onartu”, dio Reginak etxean entzundakoaren arabera. Egun, txirotasuna begibistakoa da ia kale-kantoi guztietan.

Estoniako errusiarren giza eskubideekin lan egin duen taldeak behin baino gehiagotan salatu izan du askotan “bigarren mailako hiritar” bezala hartuak direla eta hauen artean langabezia tasa gainontzeko herrialdearen bikoitza dela. Aldi berean, errusiarrak behin baino gehiagotan kexatu dira lanpostu publikoetarako estoniera jakitea eskatzen dietelako. Gobernuak, hizkuntza ikasita lan merkatuan sartzeko aukera zabalagoak izango lituzketela argudiatzen die. Hizkuntza eta ekonomiak talka egiten duen puntura iritsi direla dirudi baltiar errepublikan.

Hiritar ikusezinak

“Estoniako biztanleen %20ak inongo hiritartasunik ez izatea oso arazo handia da guretzat. Uste dut Europar Batasunean hiritartasunik ez duten biztanleen kopururik handiena dugula”, dio Raivo Vetik Tallinngo Unibertsitateko Nazioarteko eta Gizarte Institutuko zuzendariak. Hiritartasun eza hizkuntzarekin lotutako beste arazo bat da. Independentzia lortu zutenetik dator kontua. Gobernuak hiritartasuna 1940an Estonian bizi zirenei edo hauen ondorengoei bakarrik ematea erabaki zuen. Honek esan nahi du, bigarren sobiet aroan etorritako ia milioi erdi pertsonak Estonian bizitzen geratu nahi bazuten, hiru aukera zituztela: estoniar hiritartasuna eskatu eta hizkuntza azterketa gainditu, errusiarrarekin bertan bizi, edo inongo hiritartasunik gabe bizi. Hala ere, ordura arte ia inork ez zuenez estoniera ikasi, erdiak errusiarra eskatu zuen eta beste erdiak ez zuen hiritartasunik eskatu. Egun, Estonian bizi diren errusiarren %40ak ez du inongo hiritartasunik.

Hiritartasunik ez izateak hainbat ondorio ditu. Udal hauteskundeetan bakarrik bozka dezakete, eta orain gutxi arte, Europar Batasunean bidaiaitzeko ere visa baimena behar zuten. Egun ez dute hori behar. Andrei gazteak ez du inongo hiritarta-

Ezkerreko irudian, Tallinngo alde zaharra. Eskuinekoan, hiriburuko errusiar auzo bat.

sunik nahiz eta estonieraz hitz egiteko gai den. Politikoen lanean ez du sinesten eta azterketak prestatzen hasi baino “zeregin hobeak” badituela ez du eskatzen hiritartasunik.

Estoniako gizartean kontuz landu beharreko gai bihurtu da errusiarren integrazioarena. Raivo Vetik irakaslea datozen urteetako integrazio planari ekarpenak egiten aritu da bere aldetik. Bere ustez, ikusi egin beharko da zer gertatzen den, “errusiarrak orain elkartu egingo dira, badute arrazoi bat indarrak batu eta ideia batzuk defendatzeko. Baina hala ere, gobernuak azken aldi hartutako erabakiek gizartea zatitu egin dute eta hori ez da ona integrazioarako”. Gobernuak “hitz gutxiago eta lan gehiago” egin behar lukeela dio, eta Estoniako errusiar asko “estoniar hizkuntzarekiko baikorragoak” izan beharko luketela.

“Ez gara garairik onenak bizitzen ari”, dio burumakur Reginak. “Lehenik eta behin, gobernuak herritarren nahia aintzat hartu gabe sua piztu du, eta bestetik, Moskutik egin duten kanpaina interesatuari bakarrik erreparatuz, Mendebaldeko zenbait hedabidek faxistatza hartu gaituzte”. Jatorri errusiarreko Andrei ere ez da oso baikorra. “Duela bi hilabete gertatuak bazterrak nahastu besterik ez ditu egin. Estatua mugitu zutenen protesta egin genuen. Ordura arte dena ondo zihoan, gobernuak ikusi baitzuen batzeko ahalmen handia dugula, baina gero, batzuek gobernuaren aurka beharrean errurik ez zuten herritarren aurka eginez amaitu zuten gaua eta euren erruz, Estoniako errusiar guztion irudia asko zikindu da”.

Estoniako Gobernuak eta errusiar gutxiengoak beren arazoak konpontzeko nahia izango balute, apika konturako lirake den artean heldutako akordioak sina ditzaketela. Behin baino gehiagotan gurutzatuko ziren kalean Regina eta Andrei, batak bestea nor den jakin gabe. Egunen batean, kalean gelditu eta solasean hasiko balira, agian konturatuko lirake estoniarren eta bertako errusiarren arteko ezberdintasunak ez direla hain handiak. ■

<http://www.argia.com/argia-astekaria>
helbidean, liskarren inguruko bideoa.